

АНТИМОНОПОЛЬНИЙ КОМІТЕТ УКРАЇНИ
ІВАНО-ФРАНКІВСЬКЕ ОБЛАСНЕ ТЕРИТОРІАЛЬНЕ ВІДДІЛЕННЯ
РЕКОМЕНДАЦІЇ
АДМІНІСТРАТИВНОЇ КОЛЕГІЇ

04.03.2016

м. Івано-Франківськ

№ 01.1-07/11

ДП «Верховинське лісове господарство»
78711, Івано-Франківська обл.,
смт. Верховина,
вул. Жаб'ївська, 57

Про припинення дій, які містять
ознаки порушення законодавства про
захист економічної конкуренції

Адміністративна колегія Івано-Франківського обласного територіального відділення Антимонопольного комітету України, розглянувши подання другого відділу досліджень і розслідувань від 04.03.2016 № 36 та додані до нього матеріали,

ВСТАНОВИЛА:

У ході виконання доручення Антимонопольного комітету України від 11.12.2015 № 8-01/10933 щодо розгляду звернення Асоціації деревообробних підприємств Прикарпаття стосовно зростання цін на необроблену деревину, виставлену на аукціон в I кварталі 2016 р., територіальним відділенням проведено дослідження на предмет дотримання ДП «Верховинське лісове господарство» вимог законодавства про захист економічної конкуренції.

Дослідженням встановлено.

Державне підприємство «Верховинське лісове господарство», 78700, Івано-Франківська обл., смт. Верховина, вул. Жаб'ївська, 57, ідентифікаційний код – 22186413 (далі – ДП «Верховинське лісове господарство», Підприємство) є юридичною особою, основні види економічної діяльності – надання послуг у лісовому господарстві, лісопилльне та стругальне виробництво; просочування деревини, мисливство.

Підприємство є суб'єктом господарювання у розумінні абзацу 12 статті 1 Закону України «Про захист економічної конкуренції».

ДП «Верховинське лісове господарство» реалізує необроблену деревину через аукціони.

Згідно з Положенням про організацію та проведення аукціонів з продажу необробленої деревини, яке зареєстровано в Міністерстві юстиції України 26.02.2007р. за №164/13431 не реалізована на товарних біржах необроблена деревина реалізується підприємствами – постійними лісокористувачами по прямих договорах за цінами, не нижчими від тих, що склались на останньому аукціоні.

Хоча під час участі в аукціоні споживачі мають доступ до продукції всіх представлених лісгоспів, кожен покупець формує свої заявки таким чином, щоб максимально здешевити транспортні витрати (враховуючи віддалі поставок) та забезпечити необхідний сортимент і обсяг продукції для підтримання безперервного процесу виробництва, що підтверджується аналізом структури споживачів.

Аналіз структури споживачів необробленої деревини показує, що 80% їх виробничих потужностей розташовані в межах територій, де зосереджені лісосічні фонди постійних лісокористувачів, чим підтверджується прив'язка споживача до певних лісгосподарських підприємств, для забезпечення безперебійного постачання товару для переробки з найменшими витратами матеріальних, людських ресурсів, тощо.

Відповідно до дослідження, проведеного за Методикою визначення монопольного (домінуючого) становища суб'єктів господарювання на ринку, затвердженої розпорядженням Антимонопольного комітету України від 5 березня 2002 року № 49-р, зареєстрованої в Міністерстві юстиції України 1 квітня 2002 року № 317/6605, ДП «Верховинське лісове господарство» у складі чотирьох суб'єктів господарювання (ДП «Ворохтянське лісове господарство», ДП «Гринявське лісове господарство» та ДП «Кутське лісове господарство»), протягом 2015 р. - січня 2016 р. мало ознаки суб'єкта господарювання, що займає монопольне (домінуюче) становище на ринку необробленої деревини у межах Верховинського, Косівського районів та частини території Яремчанської міської ради з часткою понад 70 відсотків.

Основними джерелами власних доходів Підприємства є надходження від реалізації заготовленої деревини від рубок головного користування та рубок, пов'язаних з веденням лісового господарства.

Ціни на роботи, послуги, товари Підприємством встановлюються самостійно.

Динаміка початкових цін на деревину, яка реалізовувалась Підприємством через аукціони показує суттєве зростання їх у IV кварталі 2015 р., у порівнянні з початковими цінами виставленої необробленої деревини на III кв. 2015 р. від 9 до 31 відсотків, в залежності від сортименту, породи, сорту лісопродукції.

На вимогу територіального відділення від 24.12.2015 № 04-07/552 щодо надання пояснень стосовно підвищення ціни необробленої деревини ДП «Верховинське лісове господарство» надало розрахунки собівартості та обґрунтованості такого зростання.

Формування повної виробничої собівартості заготівлі лісопродукції здійснюється Підприємством з урахуванням Методичних рекомендацій з формування собівартості (робіт, послуг) на підприємствах, що належать до сфери управління Державного агентства лісових ресурсів України, затвердженого наказом Агентства лісових ресурсів України від 14.05.2013 №124 (надалі – Методичні рекомендації).

Відповідно до Методичних рекомендацій, фактична собівартість лісопродукції калькулюється з розрахунку на знеособлений кубічний метр деревини, без диференціації по сортиментах, породах, сортах і розмірах. За еталон приймається пиловник 2 сорту діаметром 20-24 см. По решті сортиментів лісопродукції, у відповідності з їх якісною оцінкою, встановлюються коефіцієнти відносно еталона-одиниці.

Аналізом планових калькуляцій собівартості еталону встановлено, що причинами зростання відпускних цін на необроблену деревину у IV кварталі 2015 року є зростання виробничої собівартості на 25,8 відсотки у порівнянні з III кварталом 2015 року, причому знижуються вартісні показники більшості статей витрат: «Витрати на збут» - на 53,1 %, «Амортизаційні витрати» - на 12,2 %. Зростання відбулося по статтях «Сировина і матеріали» - на 71,7 %, «Паливо і енергія на технологічні цілі» - на 56,5 %, «Заробітня плата з відрахуваннями» - на 36 %, «Утримання, експлуатація та будівництво лісових доріг» - на 198,1 %, «Адміністративні витрати» - на 5,8 %, в результаті цього зросла реалізаційна ціна на 9,4 % (з 530,00 до 580,00 грн. без ПДВ).

Для формування економічно обґрунтованих вільних цін на лісопродукцію на Підприємстві складається одна базова планово-розрахункова калькуляція собівартості еталона-пиловника хвойного 2 сорту діаметром 20-25 см. (знеособленого кубометра). Розрахунок калькуляцій по кожному сортименту з врахуванням коефіцієнтів не дає змоги визначити конкретні витрати на виробництво тої чи іншої продукції. В результаті таких розрахунків виходить, що обраховані витрати по статтях калькуляцій дуже відрізняються від фактичних витрат на 1 кубометр, а рентабельність по всіх сортиментах однакова незалежно чи то пиловник чи дрова. В дійсності це не так, чим вища ціна продукції від базової (еталона) тим буде більша рентабельність, а чим нижча ціна то і рентабельність менша.

Оскільки, встановлені Підприємством ціни на необроблену деревину є початковими та передбачають їх підвищення кроками на аукціонах, то можна прогнозувати, що остаточна ціна буде ще вищою.

Слід зазначити, що згідно офіційних даних Головного управління статистики в Івано-Франківській області, індекс споживчих цін на товари і послуги у липні 2015 року становив 99,3 %, серпні 2015 року 99,5 %, а у жовтні - 98,0 % до попереднього місяця. В цей же час, на паливо та мастила починаючи з липня 2015 року в області спостерігається зниження цін.

Інформація щодо індексу споживчих цін на товари і послуги та паливо і мастила у червні – грудні 2015 р. наведено в таблиці 1.

Таблиця 1

Індекс споживчих цін	Червень	Липень	Серпень	Вересень	Жовтень	Листопад	Грудень
Товари і послуги	100,3	99,3	99,5	101,7	98	101,3	100,7
Паливо та мастила	100,2	99,6	98,4	96,8	98,1	100	99,4

А також, згідно моніторингу, який здійснювало територіальне відділення за період з 19.08.2015 року по 16.12.2015 року спостерігається тенденція до зниження цін на бензин.

Інформація щодо цін на бензини наведено в таблиці 2:

Таблиця 2

	19.08.2015		26.08.2015		02.09.2015		07.10.2015		18.11.2015		16.12.2015		16.12.15 до 19.08.15	
	max	min	max	min	max	min	max	min	max	min	max	min	% min	% max
A 92	21,49	18,65	20,99	18,5	20,49	18	19,99	17,95	19,99	17,95	19,99	17,55	-5,9	-7,0
A 95	22,49	19,15	21,99	19	21,49	18,5	20,99	18,4	20,99	18,4	20,99	17,99	-6,1	-6,7
ДП	18,99	17,6	18,99	17,5	18,49	17	17,99	16,75	17,99	16,4	17,99	15,9	-9,7	-5,3

Оскільки Підприємством калькуляція собівартості заготівлі лісопродукції здійснюється поквартально з наростаючими показниками, територіальним відділенням здійснено порівняльний аналіз фактичних витрат собівартості заготівлі лісопродукції у IV кварталі 2015 р. у порівнянні з III кварталом 2015 р. згідно якого фактичне зростання вартості заготівлі лісопродукції склало лише 1,6 %, тоді як у планових закладено зростання на 9,4 %. Також за фактичними даними зниження відбулося майже по всіх статтях витрат. Так, наприклад, у плановій калькуляції у статтю «Паливо та енергія» Підприємство заклало зростання на 56,5 %, а фактичні витрати є нижчими у порівнянні з запланованими на 9,4 %.

Аналіз фактичної калькуляції лісопродукції за IV квартал 2015 р. у порівнянні з плановою показує, що вартісна величина статей витрат, що займають найбільшу питому вагу в собівартості, є нижчими, ніж у плановій калькуляції, а саме:

- фактична вартість в оптових цінах є нижчою у порівнянні з запланованою на 15,12 грн. на 1 куб. м. або на 2,6 %;
- стаття витрат «Сировина і матеріали» - на 0,6 %;
- стаття витрат «Покупні матеріали» - на 6,6 %;
- стаття витрат «Паливо і енергія» - на 9,4 %;
- стаття витрат «Витрати на утримання та експлуатацію обладнання» - на 7,5 %;
- стаття витрат «Інші виробничі витрати» - на 8,1 %;
- стаття витрат «Адміністративні витрати» - на 1,3 %.

Важливим показником, що характеризує діяльність Підприємства є прибутковість його роботи протягом року. Так, за 2015 рік чистий прибуток склав 2,2 млн. гривень.

Зазначені висновки свідчать про те, що ДП «Верховинське лісове

господарство» користуючись своєю ринковою владою та відсутністю значної конкуренції на ринку, розраховувало собівартість еталону за цінами, що не відповідають економічно-обґрунтованим, закладаючи витрати, що не відповідали фактичним.

За умов значної конкуренції на ринку реалізації необробленої деревини відбувалося б змагання між суб'єктами господарювання з метою здобуття, завдяки власним досягненням, переваг над іншими суб'єктами господарювання, що є змістом поняття конкуренції згідно зі статтею 1 Закону України «Про захист економічної конкуренції». Підприємство, в умовах значної конкуренції на ринку, було б вимушене застосовувати економічно обґрунтовані тарифи на свої послуги для утримання своєї позиції на ринку.

Пунктом першим частини другої статті 13 закону України «Про захист економічної конкуренції» передбачено, що встановлення таких цін реалізації товару, які неможливо було б встановити за умов існування значної конкуренції на ринку є зловживанням суб'єктом господарювання монопольним (домінуючим) становищем на ринку, та згідно з статтею 50 цього Закону кваліфікується як порушення законодавства про захист економічної конкуренції.

Таким чином, дії ДП «Верховинське лісове господарство», які полягають у встановленні в IV кварталі 2015 року економічно необґрунтованих оптово-відпускних цін на лісопродукцію, містять ознаки порушення, передбаченого пунктом 1 частини другої статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді зловживання монопольним (домінуючим) становищем на ринку необробленої деревини, шляхом встановлення таких цін реалізації товару, які неможливо було б встановити за умов існування значної конкуренції на ринку.

Враховуючи наведене та керуючись п.10 ст.14 Закону України „Про Антимонопольний комітет”, ст.46 Закону України „Про захист економічної конкуренції”, п.3 Положення про територіальне відділення Антимонопольного комітету України, затвердженого розпорядженням Антимонопольного комітету України від 23.02.2001 №32-р та зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 30.03.2001 за № 291/5482, зі змінами, адміністративна колегія Івано-Франківського обласного територіального відділення Антимонопольного комітету України

РЕКОМЕНДУЄ:

державному підприємству «Верховинське лісове господарство», 78700, Івано-Франківська обл., смт. Верховина, вул. Жаб'євська, 57, ідентифікаційний код – 22186413, припинити дії, які містять ознаки порушення, передбаченого пунктом 1 частини другої статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції» шляхом приведення оптово-відпускних цін на лісопродукцію до економічно обґрунтованого рівня.

Про результати розгляду цих рекомендацій просимо повідомити Івано-Франківське обласне територіальне відділення Антимонопольного комітету (вул. м. Івано-Франківськ, Головоштамт, а/с 22, 76000) України у **десятиденний строк** з дня їхнього отримання.

За умови виконання положень рекомендацій та вжиття відповідних заходів для усунення причин виникнення цих порушень, провадження у справі про порушення законодавства про захист економічної конкуренції розпочинатися не буде.

Голова адміністративної колегії,
голова відділення

Т. Савчин

Члени колегії:

В.Шевчук

В. Тимків

Ю. Вітрак

А.Мажак

Н. Борищак